

Tihokomediso: Tokomane ena e tshwanetse ho balwa hammoho le tokomane e nang le sehlooho: "Mantswe a tshwanang a Chip & PIN le melaetsa e rutang "

THE BANKING
ASSOCIATION
SOUTH AFRICA

Mantswe a Tshwanang a Chip & PIN

Lesedi lena le etseditswe ho rupella **moifo wa bahwebi** tshebedisong ya

Chip & PIN

Chip & PIN ke Eng ?

1

- Tsela dikarete tsa polastiki tse sebediswang ke batshwari ba dikarete e fetohang ka yona
- Tsamaiso e ntjha e bitswang Chip & PIN e tla thusa ho sireletsa dikarete haeba di lahlehile/di utswitswe/di sa amohelwang ka baka la qhekello. Ho e na le ho saena, batshwari ba dikarete ba tla kenya PIN (nomoro ya sephiri e nang le di-dijiti tse nne kapa tse hlano)
- Maemong a mang motshwari wa karete a ka nna a kopuwa ho saena silipi esita le ha a kentse PIN ya hae
- Tsela e sireletsehileng haholo ya ho lefa
- Chip & PIN e sebetsa kareteng ditefelong tse etswang ka dikarete tsa debiti le tsa krediti
- Ha Chip & PIN e ntse e kengwa tshebetsong, ha e nke sebaka sa dikarete kaofela tsa krediti le tsa debiti hang-hang.

Ke hobaneng ha re hloka Chip & PIN ?

2

Ho amohela dikarete tsa chip ho bolela:

- Tshireletseho e eketsehileng
- Tshebetso e hlophisitsweng
- Tshebeletso e potlakileng ya bareki

Ke hobaneng ha re hloka Chip & PIN ?

3

Tshireletseho e eketsehileng:

- Selemo le selemo diranta tse dimilione dia lahleha ka lebaka la ho lahleha ha dikarete le bolotsana bo etswang ka dikarete tse utswitsweng
- Chip & PIN e tla fokotsa haholo boshodu ba dinokwane tsena ka hobane ho tla ba thata hore di boele di sebedise karete e lahlehileng kapa e utswitsweng bakeng sa ditefello

Ke hobaneng ha re hloka Chip & PIN ?

4

Tshebetso e hlophisitsweng:

Dikarete tsa Chip & PIN di ka u bolokela nako le tjhelete ka:

- Ho fokotsa mosebetsi wa ho ngola dipampiring, ka hobane ho na le dirasiti tse mmalwa tseo o di saenang lebenkeleng
- Ho fokotsa tshebetso e kgethehileng, diphetisetso, le ditefiso tse kgutliswang

Ke hobaneng ha re hloka Chip & PIN ?

5

Tshebeletso ya bareki e etswang ka potlako le e bonolo haholo:

Thekenoloji ya karete ya Chip & PIN e ka potlakisa tshebeletso haholo, e leng se ka thabisang bareki le se ka etsang hore ba eketsehe:

- Ka ho tlwaelehileng Chip & PIN ha e hloke ho dumellwa ka ho hokellwa ke khomphuthare e setsing, ka hoo ditefello e ka sebetswa ka potlako haholo
- Ha e kopanngwa le tshebediso ya PIN, ha ho silipi sa thekiso se saenwang kapa ho bolokwa faeleng, mme motjhini wa tjhelete ha o bulwe ka makgetlo a mangata haholo, sena se fokotsa mosebetsi le kotsi

Chip & PIN e sebetsa jwang?

6

- Chip & PIN e tshwana haholo le tshebediso ya hona jwale ya karete ya debiti bakeng sa ditefello, phapanong feela ke hore karete ya Chip & PIN e kengwa motjhining e seng ho swaepuwa (*swipe*)
- Hape, karete e tlohelwa motjhining ho fihlela tefello kaofela e qetilwe.
- 'Latela ditaelo' – Metjhini ya POS eo o lefang ho yona e fana ka ditaelo tsa mohato ka mohato ho o qetile tefello

Tsela ya ho sebedisa Chip & PIN

7

- Mabakeng a mangata moreki o tla o neha karete, empa mabakeng a mang bareki ba ka ikenyetsa dikarete tsa bona. Ho sebeta tefello e tlwaelehileng ya Chip & PIN Motjhining oo ho lefuwang ho ona:
 - Tseba tjhelete e lefuwang
 - Sheba chip
 - Kenya karete ka nepo (kenya chip pele le “ho paka” karete ka ho e tlohela sebading)
 - Kgetha mefuta ya ditefello ho tswa dikgethong tse bontshitsweng
 - Kenya tjhelete
 - Motshwari wa karete o kenya PIN (mme a ka kopuwa hore a saene)
 - Emela tefello hore e phethuwe
 - Boloka kopi ya silipi
 - Motshwari wa karete o boloka karete ya hae

Ho thusa bareki ho sebedisa Chip & PIN

8

- Ditshebetso tse tshwanang di tshwanetse ho latelwa jwaloka ha ho etswa ka dikarete tsa debiti hona jwale. Phapano ke chip le sebaka seo karete e kenngwang ho sona motjhining wa ho lefa:
 - Bareki ba tshwanetse ho ikenyetsa PIN ya bona
 - Itokisetse ho bontsha bareki kamoo ba tshwanetseng ho kena PIN ya bona. Haeba ba kopa hore o ba kenyetse yona, o hane. O tshwanetse ho ba hlalose hore ho ba kenyetse yona ha ho a sireletseha mme o ba hopotse hore ba se bolelle motho ofe kapa ofe PIN ya bona
 - Bontsha mamello – barekisi ba sebedisang karete ya Chip & PIN ka lekgetlo la pele ba ka hloka ho tiisetwa kapa ho kgodiswa
 - Diphuputso di bontsha hore hang feela ha bareki ba lekile ho sebedisa karete ya Chip & PIN ba fumana hore ho bonolo ho e sebedisa jwalo ka ho saena. Ho kgothaletsa bareki ho sebedisa PIN ya bona hang-hang hore bareki bohle ba ikutlwe ba tshireletsile

PIN e sa tsejweng kapa e lebetsweng

9

- Hopotsa bareki hore PIN ya bona e ka ba e tshwanang le eo ba e sebedisang motjhining wa tjhelete wa ATM kapa motjhini wa khetjhe
- Di-PIN di ka fetolwa bankeng ya bona hore e be e nngwe eo ba ka e hopolang
- Bareki ba tshwanetse ho ikopanya le banka e ba nehileng dikarete tsa bona mme e tla ba neha PIN e ntjha
- Haeba moreki a re ha a hopole PIN ya hae, sheba karete le tshaeno ya hae ka leihlo le ntjhotjho
- Tsela e nngwe, kopa moreki hore a lefe ka mokgwa o mong

PIN e thibilweng

10

- Haeba moreki a kenya PIN ka makgetlo a mararo ka tatellanong kareteng ya Chip & PIN ya Afrika Borwa, karete e tla etswa hore e se sebetse ka nakwana
- Taelo ya motjhini oo ho lefuwang ho ona e tla o laela hore na o amohele tefello ka karete ena ka ho sebedisa tshaeno kapa haeba ho hlokahala hore moreki a lefe ka mokgwa o fapaneng
- Eletsa bareki hore ba ka thibolla PIN ya bona ka ho ikopanya le banka e ba nehileng karete ya bona. Dinomoro tsa boiteanyo di ngotswe karolong e ka morao ya dikarete tse ngata kapa ditatamenteng

Ditefello tse hanwang

11

- Mekgwa-tshebetso ya ho hana ditefello ha e fetohe
- Leha ho le jwalo, haeba karete e hanwa, leka le ho batlisisa lebaka le ho eletsa moreki ka ho loketseng (ka mohlala, PIN e thibetswe, jl.)
- Haeba PIN e thibetswe eletsa moreki hore a ikopanye le banka ya hae le hore nakong eo a sebedise mokgwa o mong wa ho lefa

Chip & PIN le Phihlello

12

- Etsa bonnete ba hore motjhini o monyenyanane o nang le dikonopo tsa ho kenya PIN o ka fihlellwa habonolo ke bareki kaofela
- Latela ditaello tsa motjhini oo ho lefuwang ka ona – batshwari ba bang ba dikarete ba ka ba le dikarete tsa chip le tse saenwang
- Hopotsa bareki ba sa itekanelang mmeleng mabapi le mekgwa-tshebetso ya ho boloka dikarete tsa bona di sireletsehile le ho sireletsa PIN ya bona:
 - Kgothaletsa kapa thusa moreki hore a nke motjhini ona o nang dikonopo tsa ho kenya PIN (ho tswa setshetsong sa ona haeba ho loketse)
 - Sisinya hore ba pate motjhini ona o nang le dikonopo wa ho kenya PIN ka mmele wa bona hore bareki ba bang ba se bone PIN

Maele a bohlokwa ho tswa ho Bo-ramabenkele

13

- Moifo wa lebenkele o fumane hore ho etsa kopo ena, “Ka kopo kenya PIN ya hao” ho molemo haholo bakeng sa ho kgothaletsa bareki ho sebedisa Chip & PIN ho e na le hore “Na o tseba PIN ya hao?”
- Moifo o leng Motjhining oo ho lefuwang ho ona ba boemong bo molemo haholo ba ho tiisetša bareki hore ho sireletsehile haholo ho sebedisa Chip & PIN ho e na le tshaeno. “Haeba o na le karete ya Chip & PIN, o tshwanetse ho e sebedisa ka dinako tsohle – e sireletsehile haholo”

